

"A Vasút a gyermekekért" Alapítvány Szegedi Óvodája

Oktatási azonosító: 029505
6722 Szeged, Szentháromság u. 47.
Tel, Fax: +36-62/420-365; +36-70/340-5630
E-mail: mavoviszeged@vnet.hu; Web: www.mavovoda.hu

"A Vasút a gyermekekért" Alapítvány Szegedi Óvodája

Oktatási azonosító: 029505
6722 Szeged, Szentháromság u. 47.
Tel, Fax: +36-62/420-365; +36-70/340-5630
E-mail: mavoviszeged@vnet.hu; Web: www.mavovoda.hu

PEDAGÓGIAI PROGRAM

MÓDOSÍTÁS

Intézmény OM - azonosítója: 029505	
<i>Legitimációs eljárás:</i>	
Elfogadta a Nevelőtestület: Gellényné vízvári Mária Nevelőtestület nevében	Véleményét kinyilvánította: Papp-Cser Judit Óvodai Szülői Közösség elnöke
509/2018. Iktatószámom jóváhagyta: Biró Irma Intézményvezető	Egyetértését kinyilvánította: Neuschl Gyöngyi Kuratórium elnöke, az alapítvány képviselője
Jellege: Nyilvános	Érvényes: 2018. 09. 01. napjától
Verziószám: 1/2018.	Készült: 3 eredeti példányban

Tartalomjegyzék

1	Bevezető	4
2	Az óvoda bemutatása	5
3	Pedagógiai programunk filozófiája	6
4	Gyermekkép – Óvodakép	7
5	Az óvoda feltételrendszere	7
	5.1 <i>Humán erőforrás</i>	7
	5.2 <i>Tárgyi feltételek:</i>	8
6	A nevelés tervezése	9
	6.1 <i>Komplexitás</i>	9
	6.2 <i>A fejlesztés módszere</i>	9
7	Pedagógiai szakaszok, csoportszervezés és időkeretek	9
	7.1 <i>Pedagógiai szakaszok:</i>	9
	7.2 <i>Csoportszervezés:</i>	9
	7.3 <i>A nevelés időkeretei</i>	10
	7.4 <i>Ajánlott hetirend javaslat:</i>	10
	7.5 <i>Napirend javaslat:</i>	10
8	Az óvoda átfogó, globális nevelési terve	11
	8.1 <i>Az óvodai nevelés célja</i>	11
	8.2 <i>Nevelési elképzelésünk lényege</i>	11
	8.3 <i>A csoport értékelése</i>	12
	8.4 <i>Speciális feladatok</i>	12
	8.5 <i>A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében</i>	12
	8.6 <i>A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében</i>	12
	8.7 <i>A képességek szerepe a nevelési cél elérésében</i>	13
9	Az óvodai nevelés általános feladatai:	13
	9.1 <i>Az egészséges életmód alakítása, egészségvédő program</i>	13
	9.2 <i>Érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása</i>	17
	9.3 <i>Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés</i>	18
10	A környezettudatos magatartás megalapozása	19
11	A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás és munka	20
	11.2 <i>Társas és közösségi tevékenység</i>	21
	11.3 <i>Az óvodai munka, mint a szervezett tanulás előfutára</i>	23
	11.4 <i>Szabadidős tevékenység</i>	24

12	A komplex foglalkozások rendszere	25
12.1	<i>Verselés, mesélés:</i>	25
12.2	<i>Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc:</i>	26
12.3	<i>Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás és kézi munka</i>	27
12.4	<i>Mozgás</i>	29
12.5	<i>A külső világ tevékeny megismerése:</i>	30
12.6	<i>Természet, társadalom, ember, születéstől a felnőtt korig</i>	31
12.7	<i>Matematika</i>	32
13	Az óvoda hagyományos ünnepei.....	33
13.1	<i>A hétköznapjainkat színesítő ünnepeink:</i>	33
13.2	<i>Jeles évfordulókat és egyéb megemlékezések.....</i>	34
14	Különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált óvodai nevelése, iskolai életmódra felkészítése - integráció	34
14.1	<i>A különleges bánásmódot igénylő gyermek speciális nevelésének feltételei:</i>	34
14.2	<i>Felvétel, befogadás:</i>	35
15	A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek	36
15.1	<i>Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:</i>	36
15.2	<i>Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:</i>	36
15.3	<i>A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések</i>	36
16	Az óvoda kapcsolatai	37
16.1	<i>Óvoda – Családi ház együttműködésének formái:</i>	37
16.2	<i>Óvoda - Iskola:</i>	37
16.3	<i>Óvoda - Könyvtár:</i>	38
16.4	<i>Óvoda – Múzeum</i>	38
16.5	<i>Óvoda – Egészségügy:</i>	38
16.6	<i>Óvoda - Szakszolgálatok (Tanulási Képességeket Vizsgáló Szak. Biz., Nevelési tanácsadó):</i>	38
16.7	<i>Óvoda - gyermekjóléti szolgálat:</i>	38
16.8	<i>Óvoda – Alapítvány:</i>	38
16.9	<i>Óvoda – Kormányhivatal:</i>	38
16.10	<i>Óvoda – Önkormányzat:</i>	38
17	Az óvoda által használt nyomtatványok	39
17.1	<i>A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 88.§ szerint</i>	39
17.2	<i>A gyermek fejlettségállapotát nyomon követő dokumentáció.....</i>	39
17.3	<i>Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai</i>	39

1 Bevezető

Óvodánkban 1999 szeptemberétől helyi nevelési program alapján dolgozunk. Nevelőtestületünk a Tevékenységközpontú óvodai nevelési programot adaptálta, azt szükség szerint módosítottuk az évek során.

Jelen Pedagógiai programot felülvizsgálta és aktualizálta: a Nevelőtestület az 1/2018. határozata alapján

Legitimáció:

A Pedagógiai programot a Nevelőtestület a 2/2018. számú határozatában elfogadta, majd az intézményvezető jóváhagyta.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestület döntései, határozatai

A Pedagógiai program módosításának jogszabályi háttere:

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló **363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítása a 137/2018.(VII.25.) Kormányrendelet által**

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeleta nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

22/2015. (IV. 21.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló **20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet** módosításáról

326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

Intézményi Önértékelési Program 2015-2020.

2 Az óvoda bemutatása

1883-ban épült tégláépület

Óvodánk 1959-ben nyitotta meg kapuit. A több mint 60 éves múltra visszatekintő intézmény évtizedeken át a MÁV üzemi óvodájaként, majd 1994 februárjától „A Vasút a gyermekekért” Alapítvány fenntartásában működik Szegeden, a belváros szélén, a Belváros és Alsóváros találkozásánál. Környezetünkben és programjainkban a hagyományok tisztelete és a modern szemlélet optimálisan ötvöződik.

Az intézmény az alapító okiratában meghatározott módon, Szeged és vonzáskörzetéből fogad óvodás korú gyermekeket.

Az alapító az intézmény használatába bocsátotta az épületet, az alapító okiratban meghatározott módon. A telek mérete 594 m², ebből beépített terület 294 m². Az épületben 3 csoportszoba, 1 gyermekmosdó és 1 wc helyiség, 1 nagylégterű közös öltöző (zsibongó), 1 tornaterem (pinchelyiség), 1 só-szoba és 300 m² alapterületű játszóudvar áll a gyermekek rendelkezésére.

Hivatalos adataink:

Az alapító:	Magyar Államvasutak Zrt.
A fenntartó és üzemeltető:	„A Vasút a gyermekekért Alapítvány
Az engedélyező szerv neve:	Fővárosi Bíróság
Nyilvántartásba vétel bírósági h.:	Pk. 61348/1993/2, Budapest, 1993. december 13.
Az óvoda hivatalos elnevezése:	„A Vasút a Gyermekekért” Alapítvány Szegedi Óvodája
Címe:	6722 Szeged, Szentháromság u. 47.
Tel., fax:	62/420-365
Mobil:	70/340-5630
E-mail:	mavoviszeged@vnet.hu
Web:	www.mavovoda.hu

3 Pedagógiai programunk filozófiája

„Mindig mosolyogj vissza a gyerekekre. Amikor nem veszed észre őket, azt a hitet rombolod le bennük, hogy a világ jó.” (Pam Brown, 1928.)

Programunkkal helyi szükségleteket, az óvodánkba járó gyermekeket és családjukat kívánjuk szolgálni.

Biztonságos, derűs hangulatú csoportos együttlétre, megfelelő testi, mentális gondozásra, az óvodai élet nyitott, bizalomra épülő, szeretetteljes légkörének megvalósítására törekszünk. Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, adottságait, önállóságukat, autonómiájukat. Segítjük önkifejezésüket, személyük természetes fejlődését. *Nemzeti identitástudat, hazaszeretet erősítése érdekében hozzásegítjük a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez.*

„Együttműködés a gyermekkel az egymásra figyeléstől a szervezett tevékenységig.” Tevékenységközpontú óvodai nevelésre törekszünk, melyben a gyermekek a legkülönbözőbb programok között válogathatnak, és amelyben az óvodapedagógusok által kezdeményezett programok mindegyike igazodik az életkor követelményeihez, az életkori sajátosságokhoz.

A tevékenységi formák kölcsönhatását, egymásra építettségét fontosnak tartjuk. A gyermekek által szívesen és örömmel, vagy kisebb kihívásokkal végezhető tevékenységek összessége biztosíthatja a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az összes óvodai tevékenység alapját a természet körforgása, változásai adják egyre magasabb szintű tapasztalatszerzéssel. *Fontos szempont nevelésünkben a környezettudatosság, illetve a környezetvédelem.*

Az óvodai nevelés egész folyamatában komplexitásra törekszünk, az ismereteket nem elszigetelten, nem mozaikszerűen, hanem összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban sajátítják el a gyermekek úgy, ahogy az a valóságban előfordul.

Az óvodai nevelés területei, tevékenységformái között szoros összefüggés van, egyiket sem kezeljük elszigetelten, viszont meghatározó szerepet szánunk a játéknak, a mozgásnak, a környezettudatosságnak, az egészségfejlesztésnek, a néphagyománynak, és az anyanyelvnek.

Programunk rugalmasan alkalmazható a különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésében.

Nevelőtestületünk gondolatai az együtt nevelésről

Intézményünk felvállalta a speciális foglalkozást igénylő gyermekek integrált nevelését, az alapító okiratban meghatározottak szerint. Utakat keresünk, hogy a speciális intézetek helyett ezek a gyermekek családban nőjenek fel és a lakóhelyen legyen segítség számukra. Intézményünkben ezek a gyermekek többségi óvodában nevelkedhetnek, számukra biztosítjuk a speciális feltételeket.

Az integráció előnyei a sérült gyermekek szempontjából: nevelésük helyben történik, a speciális segítséget helyben kapja, normál körülmények között adnak mintát a csoporttársak, motiválnak, jobb a kommunikáció, figyelem, erős a szociális képesség.

A befogadó közösség szempontjából: segítő-, elfogadó-, toleráns gyermekekké válnak az ilyen gyermekeket befogadó közösség tagjai. Ezek a pozitív tulajdonságok a mai kor gyermek és felnőtt társadalmának egyaránt elvárásai.

4 Gyermekkép – Óvodakép

Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.

Az óvoda gyermek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért elsődleges és elengedhetetlen, hogy ott érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül. Az érzelmi nevelés feladataiként törekedni kell a szeretet és kötődés képességének fejlesztésére, a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzésének kialakítására, fejlesztésére, az ösztönök és érzelmek irányításának fejlesztésére, az érzelmi zavarok tompítására, leépítésére. Az óvoda "nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben." Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik képesek eligazodni környezetükben, bátran, szívesen, folyamatosan kommunikálnak, együttműködésre törekszenek, ugyanakkor megőrzik egyéniségüket a közösség szolgálatában, akik képesek a másság elfogadására. *Gyermekeink számára életkoruknak megfelelően jelenjenek meg a népi hagyományok, népszokások, keresztény elemek, a magyarság történetének bemutatásával.*

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét." A nem magyar ajkú, vagy „kétnyelvű” (pl. idegenben született, hazatelepült) gyermekeink közösségünkbe való beilleszkedését egyéni fejlesztési terv alapján, de magyar anyanyelvű közösségünkben, magyar nyelven valósítjuk meg.

A kialakított pedagógiai közegben, pozitív megerősítésben élve a közös tevékenység önmaga is élmény a gyermekeknek.

Szakmailag sokoldalúan képzett, emberségben helytálló munkatársakkal biztosítjuk partnereink elégedettségét.

Különös figyelmet fordítunk a hagyományápolás és az újszerű ötletek összehangolására, ezzel is hozzájárulunk a gyermekek jövőjének megalapozásához.

Magunkénak érezzük azt a felelősséget, hogy megtartsuk és erősítsük a szülők bizalmát, a gyermekek ragaszkodását.

5 Az óvoda feltételrendszere

5.1 Humán erőforrás

Óvodapedagógusok száma:	7 fő	munkakör
<i>Főiskolai végzettségű óvodapedagógus</i>	<i>7 fő</i>	<i>óvodapedagógus</i>
<i>Ebből: felsőfokú végzettséggel, óvodapedagógusi szakképzettséggel, valamint szakvizsgával rendelkezik</i>	<i>2 fő</i>	<i>vezető óvodapedagógus</i>
Ped.munkát közvetlenül segítők száma:	4 fő	munkakör
<i>Dajka képzőt végzett dajkák száma</i>	<i>3 fő</i>	<i>csoportos dajka</i>
<i>Közép-, vagy felsőfokú végzettséggel pedagógiai vagy gyógypedagógiai asszisztensi szakképzettséggel</i>	<i>1 fő</i>	<i>pedagógiai asszisztens gyógypedagógiai asszisztens</i>
Egyéb munkakörben alkalmazottak száma:	4 fő	munkakör
<i>Középfokú gazdasági - és óvodatitkári szakképzettséggel</i>	<i>1 fő</i>	<i>gazdasági ügyintéző</i>
<i>Alapképzettséggel konyhai alkalmazott</i>	<i>1 fő</i>	<i>konyhai kisegítő</i>
<i>SZMJV polgármesterével kötött szerződés alapján, alapfokú végzettséggel</i>	<i>2 fő</i>	<i>udvaros 1 fő takarító 1 fő</i>
Személyi feltételek	15 fő	

Megbízással gyógypedagógus (óraadó pedagógus) foglalkozik a sajátos nevelési igényű - és logopédus (óraadó pedagógus) a beszédhibás gyermekekkel.

Szükség szerint gyógypedagógiai asszisztentst foglalkoztatunk rész munkaidőben, aki az óvodapedagógusok és a gyógypedagógus szakmai irányítása szerint végzi munkáját.

A gyermekek egészséges testi fejlődését és egészségfejlesztését az óvodaorvos és az óvoda védőnője segíti.

Lehetőség szerint óvodapszichológus segítségét is igénybe vesszük.

5.1.1 A nevelőtestület kvalitását jellemző tényezők:

Az óvodapedagógus párok egymás munkáját kiegészítik, a törekednek a harmonikus kapcsolatra. Alapvetően heti váltásban dolgoznak, előfordulhat állandó, vagy egyenetlen munkaidő beosztás is, a folyamatos szakmai jelenlét biztosítása végett. A pedagógiai munkát segítő, alkalmazottak az óvodapedagógusok mellett és az ő irányításukkal látják el munkaköri kötelezettségüket. Az óraadó pedagógus is alkalmazkodik az óvodai napirendhez, ill. a gyermekcsoportok programjaihoz.

Az óvoda egész nevelőközössége rendelkezik az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során. Pozitív megerősítésben, példaadással neveljük a gyermekeket.

Az óvodapedagógusok, pedagógiai munkát segítő – és egyéb alkalmazottak száma a gyermeklétszám függvényében változhat, a törvényi előírásoknak, ill. a fenntartó engedélyezésével.

5.1.2 Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága:

Nevelőtestületünk fogékony az új ismeretek fogadására, a hagyományápolás mellett. A napi nevelő-fejlesztő munkához segítségül minden óvodapedagógus számára ajánlott mozgás fejlesztő, vagy egyéb terápiás jellegű továbbképzésen részt vennie. Fontos, hogy a megszerzett ismereteket, gyakorlatban is alkalmazzák, építsék be a tervező, szervező munkájuk során.

Az intézmény belső továbbképzési rendjét a továbbképzési tervben kell meghatározni. A továbbképzéseken szerzett ismeretekről, tapasztalatokról a sorra következő nevelőtestületi értekezleteken rövid beszámolót tart a képzésben résztvevő. A nevelési módszerekről való közös és hasonló irányultságú gondolkodást támogatja a tapasztalatok megbeszélése, az egymás csoportjában töltött hospitálások, a kapcsolódó információk megvitatása. A dajkák szakmai fejlődésére is figyelemmel kell lenni.

A dajkai szakképzésen szerzett elméleti ismeretek (gondozás, nevelés, higiénia, takarítás, ...) felelevenítésére, az óvodai nevelés őket érintő kérdéseinek ismertetésére, megvitatására évente legalább kétszer, értekezleti keretek között kell lehetőséget adni.

5.2 Tárgyi feltételek:

Az óvoda bútorzata, a mindennapi élet eszközei és a játékeszközök méretükben, kidolgozásukban, anyagukban, színezésükben alkalmazkodnak a korosztály testi adottságaihoz, esztétikusak, biztonságosak.

A csoportszobákból a mozgásfejlődést szolgálva kell nyitni a teret a tornaterem, ill., a szabadba, az udvar felé. Tornatermi eszközeink és udvarunk felszereltsége gazdag és biztonságos lehetőséget ad. További, az óvoda fekvéséből eredő adottságunk, hogy több játszóteret tudunk rövid sétával elérni, különböző játék- és mozgás lehetőségekkel, felszereltséggel.

A tárgyi-, dologi feltétel és eszközrendszer a törvényi előírásoknak megfelelően valósítjuk meg, külön figyelemmel a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre.

6 A nevelés tervezése

A tervezés tudatos, átgondolt folyamat, melynek során számításba kell venni, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme más és más lehet, sőt a fejlődés dinamikája is egy-egy gyermek esetében más és más. A tervezés megírása magába foglalja az óvodapedagógus munkájának teljes vázát, de ő maga dönti el, hogy milyen írásos anyag szükséges a felkészüléséhez.

6.1 Komplexitás

A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. Komplexitása abban rejlik, hogy a gyakorlatban a gyermeket érő élmények, tapasztalatok egyszerre, egy időben jelentkeznek. Így kell tervezni és megvalósítani is. Minden esetben tevékenységet tervezünk. A tervezést általában anyaggyűjtés előzi meg. Célszerű összeállítani egy ötlettárat, amit a 4 évszak és az ünnepek köré csoportosítunk. A helyi sajátosságokat is figyelembe kell venni, mint pl. a vízpart közelsége, a vadspark, fűvészkert természeti kincsei, stb. Konkrétan tervezni azonban egy vagy kéthetes periódusban optimális, hiszen így tudjuk felhasználni a gyermekek spontán ötleteit és tapasztalatait. Ezeket a tervezés egyik szabad sávjában feljegyezzük, s a következő heti tervezésnél figyelembe vehetjük. Mivel így készül a nevelés, tanulás tervezése, az rugalmas és könnyen korrigálható. Feljegyzéseket vezetünk a gyermekek fejlődési üteméről, így konkrét megfigyelések adnak alapot az egyéni-, a differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A komplex foglalkozások rendszere beépül a nevelési folyamat egészébe, ezért nincs meghatározott időpontja. Célszerű azonban a délelőtti és délutáni játéktevékenységbe betervezni úgy, hogy egyéni-, ill. mikrocsoportos szervezéssel, a leghatékonyabb legyen a nevelés.

6.2 A fejlesztés módszere

A cél- és a négyes feladatrendszerből következően a csoport egészére nézve tervezünk, de a csoporton belüli differenciált, egyéni fejlesztés megköveteli tőlünk az egyes gyermekekre szabott fejlesztést is.

Az ismeretszerzés formáját az óvodapedagógus dönti el. Fontos, hogy a gyermek szabadon dönthessen, alkotasson, gondolkodhasson és cselekedjen. Elegendő időt kell adni a tevékenykedésre és tapasztalatszerzésre. A nevelőmunka elemzése, értékelése is az óvónő feladata. Ez ad támpontot a nevelőmunka tervezésének irányvonalaihoz.

7 Pedagógiai szakaszok, csoportszervezés és időkeretek

7.1 Pedagógiai szakaszok:

Első szakasz: 3-5 éve korig

Második szakasz: 5 éves kortól - óvodáskor végéig

7.2 Csoportszervezés:

Óvodánkban lehetőség szerint az életkorban egymáshoz közelálló gyermekekből szervezzük a csoportokat, a gyermekek számára vonzó elnevezéssel.

A vegyes életkorú csoportok esetenkénti szervezését a korcsoportok és a nemek egyenlőtlen megoszlása, valamint a gyermekek évenkénti "mozgatásának" elkerülése teszi indokolttá.

A gyermekek csoportba sorolásának elvei:

- a csoportban biztosítani kell a megfelelő életkori arányokat és a nemek arányát
- a különös gondoskodást igénylő gyermekek arányos elosztására is törekedni kell
- figyelembe kell venni a segítő szakember jelenlétét

7.3 A nevelés időkeretei

A hetirend és a folyamatos napirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott légkört és szokásrendszerének kialakításával a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát. Egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenység és a pihenés váltakozó biztosítása.

7.4 Ajánlott hetirend javaslat:

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. Kiscsoportban, a beszoktatás időszakában legyen alkalmazkodó, különösen rugalmas, míg iskolakezdés előtt pontosabb betartását helyezzük előtérbe. Lényeges, hogy mindenre jusson elegendő idő. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Hétfő:	Kedd:	Szerda:	Csütörtök:	Péntek:
<i>Mozgás</i>	<i>Mozgás</i>	<i>Mozgás</i>	<i>Mozgás</i>	<i>Mozgás</i>
<i>Mesélés</i>	<i>verselés</i>	<i>Mesélés</i>	<i>verselés</i>	<i>Mesélés</i>
Anyanyelvi nevelés	A külső világ tevékeny megismerése	Művészeti tevékenységek	A külső világ tevékeny megismerése	Művészeti tevékenységek

7.5 Napirend javaslat:

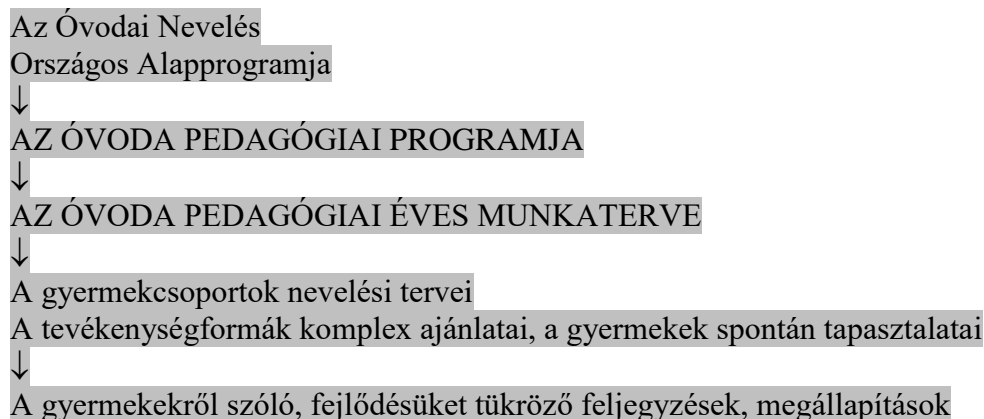
A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekjáték kapja, mert ez a gyermek legfőbb tevékenysége. A gondozás és a szabadlevegőn való tartózkodás jól illeszthető a játéktevékenység egész napos folyamatába.

A napirend általános időkeretei a 10,5 órás nyitvatartási időben:

Tevékenységek	3-4 évesek	4-5 évesek	5 éves kortól - óvodáskor végéig
Játék folyamatos napirend szerint, szabadidős tevékenység	5³⁵	5²⁵	5²⁵
Komplex foglalkozás <i>Ezen belül, párhuzamosan, speciális fejlesztő foglalkozás különleges gondozást igénylő gyermekeknek gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal, pszichológussal</i>	0¹⁵ <i>1</i>	0³⁵ <i>1</i>	0⁴⁰ <i>1</i>
Étkezés, pihenés	3¹⁰	3⁰⁰	2⁰⁰
Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1³⁰	1³⁰	1²⁰
Nyitvatartási idő/nap:	10.5	10.5	10.5

8 Az óvoda átfogó, globális nevelési terve

Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata és egymásra épülése:

8.1 Az óvodai nevelés célja

Azonosulva a tevékenységközpontúság céljával és feladataival, értékeivel óvodai nevelésünk: A 3 éves kortól (esetenként már 3 éves kor előtt is) óvodáskor végéig a gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítése, mely magában foglalja:

- a) a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- b) az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka alapján valósítható meg. Tevékenységközpontú nevelési program a 3 éves kortól - óvodáskor végéig a gyermekek szociális életképességét (életre nevelést) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni a gyermekeket.

8.2 Nevelési elképzelésünk lényege

Az óvoda nevelő intézmény, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik minden ott dolgozó felnőtt.

Tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével hatnak a gyermekekre, figyelembe véve, hogy fejlődő, egyedi személyiség különböző genetikai adottságokkal, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletekkel rendelkezik.

Pedagógiai programunkat a tevékenységközpontúságra építjük, mert a 3-7 éves gyermek életre nevelését minden későbbi nevelés alapjaként kezeli.

Kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni az óvodáskorú gyermekeket, nem hagyva figyelmen kívül, hogy a gyermek nevelése a család joga és kötelessége.

Az óvoda egyrészt főszerepet játszik a gyermek elsődleges szocializációs folyamatában. Arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz kiegészíti, felerősíti a szociális tanulást.

A pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszünk. A kisgyermeket - hogy boldoguljon - meg kell tanítani beszélni, közlekedni. A környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni. El

kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartás mintákat. Ez komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája.

Nevelőmunkánkkal szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy gyermekeink a világ dolgait ismerő, környezetével kiegyensúlyozott viszonyban élő, embertársait szerető felnőttekké váljanak.

8.3 A csoport értékelése

A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

A csoport egészére vonatkozó tervezések a csoportnaplóban:

- Nevelési- fejlesztési tervek
- Negyed- és féléves értékelések
- Feljegyzések, bejegyzések a csoportról

Mérési eredmények összegzése

8.4 Speciális feladatok

A nevelés folyamán az általános óvodapedagógiai elvek figyelembevételével a gyermeki sajátosságok és tartalmi, fejlesztő munka összhangjának megteremtése.

A kor specifikus cselekvések tanítása a gyermekek állapotának, teljesítményének szem előtt tartásával, a számára megfelelő megoldási módok kialakításával.

A nem magyar ajkú, a két nyelven beszélő, a külföldi állampolgár gyermek nevelése, fejlesztése magyarul, együtt a magyar anyanyelvű gyermekekkel.

A nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével a kompenzációs lehetőségek bővítése.

Az egyéni szükségletekhez igazodó segítségnyújtással a képességfejlesztés szolgálata, a hiányosan működő képességek korrekciója.

A szükséges speciális segédeszközök elfogadtatása, azok használatára nevelés.

Az egyes területeken esetlegesen jelentkező kiemelkedő teljesítmény gondozása.

8.5 A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermekeknek, sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi-lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Az óvoda a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik.

A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, olyan sajátos nevelési feladat, mely nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

8.6 A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek tevékenykedő lény, személyisége tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A tevékenységek során meglévő képességeit felhasználja vagy továbbfejleszti azokat.

A nevelő hatás belső feltétele, hogy az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen, a kitűzött cél megvalósítása és eredményessége biztosítható legyen.

A nevelő hatás pedagógiai feltétele a tevékenység előkészítése, megszervezése. A felnőttek részéről tapintatot igényel, semmit sem végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsük, amikor arra szükségük van. A tevékenység értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvónőnek.

A gyermek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A tevékenység szervezésekor figyelembe kell vennünk azonban a 3 éves kortól - óvodáskor végéig gyermekek tevékenységének jellemzőit (tevékenységi vágy, megismerési vágy, kíváncsiság, gyakran változtat tevékenységet) valamint azt, hogy életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek pl. játék és munka esetében.

8.7 A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amely a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességet két nagy csoportba sorolhatjuk:

1. Kooperációs képességek
2. Kommunikációs képességek

E két képesség jellegét, tartalmát és színvonalát és hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága határozza meg.

Folyamatosan biztosítsuk a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit. Folyamatos megfigyelések útján alkossunk tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjünk a képességek fejlesztésére. A kiemelkedő képességű és részképességű fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljunk hatást. *Egyéni fejlesztési terv alapján fordítsunk külön figyelmet a „magyar nyelv, mint idegen nyelv” elsajátítására, játékos gyakorlásra.* Minden gyermek képességét önmagához viszonyítva igyekezzünk fejleszteni.

9 Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének biztosítása.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása,
- Az érzelmi, az erkölcsi és a szociális nevelés
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

9.1 Az egészséges életmód alakítása, egészségvédő program

Egészségvédő tevékenységünk lényege a teljes körű egészségfejlesztés, az óvodai élet egészét átszövő testi-lelki jólét minél teljesebb kielégítése.

9.1.1 Az egészséges környezet:

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodni kell megfelelő tárgyi környezetről, melynek egyik színtere az óvoda udvara.

Zárt játszóudvarunk többnyire természetes alapanyagú és változatos, rendszeresen ellenőrzött és a biztonsági előírásoknak megfelelő játékeszközökkel felszerelt. A homokozót a ráöngített ponyva védi a szennyeződéstől, az előírásoknak megfelelően gondoskodunk a homokcseréről. A mászóakák, rugós játék, ökrösszekér, kisvonat sokféle lehetőséget biztosítanak a mozgásfejlesztéshez. Az egybefüggő szabad terület a nagymozgásoknak ad teret. A nagy fedett terület csapadékos időjárás esetén is lehetőséget biztosít a szabadban való játékre.

A járólap, beton, fű, homok, gumitégla, és betonba ágyazott kavics utak a szabadban való játékokhoz változatos talajt biztosít, esetenként, pl. nyáron a mezítlábas játékhoz. A vízfürdő- és napfürdő változatos nyári program, ám az egészségkárosító hatások kivédésére fokozott figyelmet kell fordítanunk.

A növények, fák, virágok, pázsit gondozásában a gyermekek is részt vesznek, ez a tevékenység újabb teret ad az egészségnevelés és környezetvédelem kapcsolatának felismerésére, valamint a közösségért végzett munka örömére.

A csoportszobák és a tornaterem levegőjét a rendszeres szellőztetéssel frissítjük. Októbertől ápriliséig rendszeresen visszük a gyermekeket a só-szobába, a szülők belegegyezésével.

A természetes anyagú bútor és játékeszköz nem csak esztétikus, de környezet és gyermekbarát is.

Cél: törekszünk az óvodában töltött idő alatt, hogy a gyermekek megismerjék és elsajátítsák az egészséges életmód szerinti táplálkozást, mozgást, testi higiénia szokásait. Apró lépésekkel segítjük az önállóság elérését.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeket integráló csoportban a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett, az „én is tudom” függetlenség érzését támogatjuk. Empatikus, toleráns befogadó közösséget alakítunk ki.

9.1.2 A betegségek megelőzése, korrekciója:

Az óvodába csak egészséges gyermek járhat. Napközben megbetegedett gyermeknek értesítjük a szülőjét. A közösséghez való alkalmazkodás okozta fertőzéseket igyekszünk megelőzni alapos, fertőtlenítő takarítással, benti cipő használatával, külön ágynemű, pohár, törölköző, fésű használatával, az inhalációs klímahelyiség alkalmazásával.

Egyre több feladatot ad a veleszületett betegségben szenvedő gyermekekkel való törődés. Speciális szükségletű gyermeket fogadunk bízva abban, hogy az egészséges gyermekek között jobban fejlődnek.

Figyelünk a személyiségzavarokra, neurotikus tünetekre, melyek kedvezőtlen családi légkör, súlyos lelki megrázkódtatás hatására alakulnak ki. Ezek a gyermekek fokozott gondoskodást igényelnek, a gyermekben rejlő, tevékenységét blokkoló feszültséget igyekszünk feloldani, szükség esetén speciális szakember, pszichológus segítségét vesszük igénybe. Az óvodapedagógusnak fontos a szülővel őszinte együttműködést kialakítani, hogy a rendellenesség okozóját közösen korrigálják, illetve tudomásul vegyék.

A helyes életritmus életkoronként is eltérést mutat. A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a gondozás központi kérdése.

A napi életritmus, a rendszeresen megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés, egyéb tevékenységek) visszahatnak az életfolyamatokra.

Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges. A gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége meghatározó.

Egészség-sziget rendezvényünk megszervezésére minden év őszén kerül sor. Ekkor az egészséges életmód és az egészségmegőrző magatartás kialakításának feltételeiből adunk kínálatot a megjelenő szülőknél, családoknak. A megvalósítás feltétele a kapcsolatalakítás,

pl.: Véraló állomással, bioélelmiszereket forgalmazó üzletekkel, védőnői és orvosi szolgálatokkal.

9.1.3 A folyamatos napirend:

A tevékenységek megszervezésének alapja a folyamatosság, a kötetlenség, a választhatóság, átjárhatóság biztosítása.

Előnyei:

- lehetővé teszi, hogy minden gyermek egyéni tempója szerint végzi a feladatot,
- minden gyermek eldöntheti, mikor kezd, és mikor fejez be egy tevékenységet,
- a játszó gyermeknek nem kell abbahagynia a tevékenységet,
- az óvodapedagógus jobban észreveszi, hogy a gyermek mikor szorul segítségre.

9.1.4 Az egészségügyi szokások, készségek, képességek elsajátítása:

Táplálkozási szokások: A növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. Naponta háromszor kapnak enni óvodánkban a gyermekek: reggelit, ebédet, uzsonnát. Minden nap fogyasztunk gyümölcsöt, zöldségfélét. Melegítő-, előkészítő konyhával rendelkezünk, az ebédet készen vásároljuk és szállítatjuk az óvodába. A beszerzések és a heti étrend összeállításánál is figyelembe vesszük az egészséges életmód feltételeit, *különös tekintettel a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételekre.*

Az ételérzékeny (tej, tojás, liszt, gyümölcs) gyermekeknek külön, diétájuknak megfelelő ebédet biztosítunk. A reggeli és uzsonna beszerzésénél is egyénileg gondoskodunk róluk.

A szülőktől névnapra, születésnapra csak bontatlan csomagolású, visszakövethető származású élelmiszert, vagy gyümölcsöt fogadunk el, az ünnepelt ezzel vendégeli meg társait.

Az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák a gyermekekkel fokozatosan és erőltetés nélkül szeretetik meg az ízeket. A helyes táplálkozáshoz hozzátartozik az esztétikus táplálkozás, terítés. Mindezekben példát mutatnak a felnőttek és meg is tanítják a gyermekeket.

Higiénés szokások: Amikor a gyermek először jön óvodába, alkalmazkodunk az egyéni igényeihez, az otthoni szokásaihoz, fejlettségéhez a testápolásban, szükségletei elvégzésekor.

Az óvodapedagógus és dajka szükség szerint maga is közreműködik az ápolási szokások kialakításában, így a gyermekek fokozatosan, az egyéni fejlődés ütemének megfelelően jutnak el a személyes gondozottság igényéig.

A mosdó felszereltsége, mérete koruknak megfelelő, esztétikus, higiénikus. Kis mosdókagylóban gyakorolhatják a kézmosást, fogmosást, körömtisztítást. Szükség esetén a zuhanyzót a dajkák segítségével használják. A kisméretű WC-kagylók elszeparálva vannak egymástól, biztosítjuk az intimitást. Papírzsebkendőt használunk igény szerint, mely elérhető helyen van a gyermekek számára is.

Esztétikai szokások: A gyermekek ruházatának ellenőrzése az időjárásnak, a mozgás intenzitásának megfelelően, lányok fiúk hajának rendezése, alvás-pihenés után és a nap folyamán igény szerint. Minden tevékenység folyamatában igyekszünk a szépérzékük fejlesztésére önmagukkal és környezetükkel szemben. A gyermekek otthoni környezetükből eltérő tapasztalattal, ízléssel kerülnek hozzánk. Az óvodai nevelésen belül spontán és tudatos esztétikai hatások érik. Fontos, hogy a gyermekek ebben a fogékony életkorban kapjanak lehetőséget és ösztönzést a környezettel való helyes, értékes kapcsolatteremtésre, amikor ízlésviláguk még tiszta. A felnőttek és gyermekek együttlétekor alakul a látás és ábrázolás, mozgásészlelés és a mozgás harmóniája.

Az esztétikai nevelés komplex folyamat. A gyermek spontán, eredeti, - beszéd, ének, mozgás, képi kifejezés - hajlamaira épít.

Cél: olyan élményekre és tapasztalatokra épülő nevelés megvalósítása, amely során a környező világ érzéki síkon megfoghatóvá válik és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására és létrehozására.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermek esztétikai ízlésformálásában fontos feladatunk a változatos és rendszeres élménynyújtás. A gyönyörködtetés, a rácsodálkozás alkalmainak és lehetőségeinek megteremtésével, az eszközök széleskörű kínálatával gazdag tevékenységrendszer biztosítása. Segítjük a kezdeményező magatartás érvényre jutását, gyakoroltatjuk az esztétikus környezet felismerését, óvását, alakítását, sétát, kirándulást, színházi, zenei élményt stb. szervezünk.

Segítséget nyújtunk a gyermekek eredeti ötleteinek megvalósításához, megerősítéséhez, a látás, hallás, tapintás, mozgás együttes élményének folyamatos biztosításával, komplex hatások érvényesítésével.

Olyan anyagokat, eszközöket biztosítunk a gyermekek számára, amelyek elősegítik az esztétikai élmény kialakulását és magában rejtik az egyéni megvalósulás lehetőségét is. Egész nevelőmunkánk eredményeként az esztétikai tevékenységek belülről fakadó, belefeledkező, gátlásoktól mentes, szívesen vállalt tevékenységgé válnak.

Az esztétikai nevelésnek a gyermeki magatartás is része. Megtanítjuk velük a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait. Ide tartozik: a tisztaság, ápoltság, rendezett külső, udvarias magatartás, köszönés.

A dajka feladatai:

A gyermeki környezet gondozása oly módon, hogy a fenti elvárásoknak, törekvéseknek megfeleljen. Tartsa tisztelben a gyermekek önállóságra törekvését, segítse az óvodapedagógust és ügyeljen a baleset megelőzésre. Segítse a külön ráfigyelést igénylő gyermekeket. Konzultáljon az óvodapedagógusokkal a tevékenységek előtt a teendőiről, a tevékenységek után állítsa vissza az eredeti rendet.

Pihenés, alvás: Az óvodai ágyak a gyermekek méreteinek megfelelőek, higiénikusan kezelhetők. Zavartalan pihenésük biztosítására, a megszokott, esetleg otthonról hozott, sérülést nem okozó „alvós társat” magukkal vihetik az ágyba. Az óvodai évek során erről fokozatosan és személyre szabottan szoktatjuk le őket. A gyermekek megnyugtatása, a nyugodt pihenés feltételeinek biztosítása koronként, csoportonként változó lehet. Pl: kellemes félhomály, mesélés, meséltetés, altató vers, dal, halk, megnyugtató zene hallgatása.

Öltözködés: A szülőket arra kérjük, hogy réteges öltözetet biztosítsanak. Kényelmes, könnyen levehető, felhúzható, évszaknak megfelelő váltóruhába, és minden benti tevékenységhez játszócipőbe fontos átöltözni. Elfogadjuk az ésszerű egyéni igényeket. Pl. izzadákonyság, fázósság, érzékenység az időjárásra stb.

Testnevelés foglalkozáshoz külön pólót, kisanadrágot és tornacipőt kérünk a szülőktől, és azokat jól szellőző helyen, elkülönítve tároljuk.

Javasoljuk, hogy ésszerű keretek között a gyermek kialakulóban lévő ízlését is vegye figyelembe a szülő. A ruha hangsúlyozza a kislányos és a fiús jegyeket.

A láb kényelmes és biztonságos tartása érdekében javasoljuk a kényelmes, hajlékony talpú, bokafogó cipőket. Különleges alkalmakkor öltözködésük tükrözze az alkalom hangulatát, ünnep előtt a gyermekekkel, szülőkkel egyeztetjük az öltözet iránti elvárásokat, lehetőségeket.

Testedzési szokások, testmozgás (spontán, tudatosan szervezett mozgás, mindennapos szervezett mozgás): Fontos az egészség megőrzéséhez a lég és napfürdőzés, a kirándulások, a sok szabadlevegőn való tartózkodás, mert hozzájárul a gyermek erőnlétének fokozásához. Az udvaron lévő fedett területek lehetővé teszik, hogy enyhén esős időben is kint tartózkodjanak. Nyáron a vízpára segítségével, vizes és homokos játékok biztosításával hűtjük a gyermekeket, laza ruházatban, akár cipő nélkül is játszhatnak. Ügyelünk az UV sugárzás

veszélyeinek kerülésére. Minden játékeszköz azt a célt szolgálja, hogy erősítsék magukat, ügyességük, bátorságuk, önbizalmuk, kitartásuk fejlődjön.

9.1.5 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.

A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják, helyesen fűjják az orrukat.

Önállóan szednek maguknak, eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek innivalót a kancsóból.

Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Készség szinten használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán, az étkezést nem zavaró témában beszélgetnek.

Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, tépőzárát, cipzárt önállóan kezelik, cipőjüket befűzik, bekötik.

A ruhájukat esztétikusan, összehajtván helyére teszik.

A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.

Ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvés.

Az óvodapedagógusok feladata: biztosítani az életkoruknak és méretüknek megfelelő eszközöket, a nyugodt, szeretetteljes légkört. Testi, lelki szükségletek kielégítése, mindennapos mozgás szervezett és spontán lehetőségeinek biztosítása.

Dajkák feladata: Megteremteni a higiénikus, biztonságos, egészséges környezetet. A gyermekek életkorának és egyéni szükségleteinek figyelembevételével segít az öltözködésnél, a gondozási tevékenységeknél, tapintattal, empatikus viselkedésével segíti a rászorult gyermekeket.

9.2 Érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása

A közösségi normák és szabályok megalapozása a nevelőmunka kulcskérdése. Az óvodáskorú gyermek magatartásában az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, *állandó értékrend*, otthonos, szeretetteljes légkör vegye körül. Az „én” fejlődésében a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű.

A 3-4 évesre jellemző agresszív, önérvényesítő, énes magatartástól 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez csak csoport helyzetben, közösségben valósulhat meg.

Az együttesség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoporttagoknak, növelhetik az egyén társas hatékonyságát, módosíthatják viselkedésmódjait, egészséges összehasonlítási lehetőséget kínálnak, ebből következően reális önismeret, önértékelés kialakulását teszik lehetővé. A kisgyermek életében a környezetnek, a csoportnak kiemelkedő jelentősége van.

9.2.1 Az erkölcsi nevelés alapelvei, tartalma, és feladatai:

Az erkölcsi nevelés is érzelmi alapokkal, utánzásos módon történik az óvodás korosztály esetében. Meghatározó a közös élmények feldolgozása során a tevékenységek gyakorlása az együtt játszás örömeiben. A gyermek erkölcsi tulajdonságai a szokás- és normarendszeren keresztül alakulnak. *Fontos, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja.* Megtanulja a konfliktusok intelligens elrendezését, az egymással való érintkezés szabályait. Mintát kap az árulkodás és a jogos panasz közötti különbség

meglátásában. Megtanulja életkorához mértén irányítani érzelmeit önmaga és mások irányába, kialakul az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, mint magatartásforma. Akarati tényezőket alapoz meg, mint önkéntesség, önállóság, önfegyelem. A megértő, szeretetteljes, de következetes nevelési módszerek vezetnek a gyermek kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának kialakulásához.

Cél: etikai normák közvetítése az erkölcsi tulajdonságok erősítése, gondolkodásuk és viselkedésük pozitív értékrend szerinti alakulása.

Óvodapedagógusok, dajkák feladatai:

Az óvodában dolgozók adjanak modellt viselkedésükkel, érték közvetítésével. Alakítsák a közösség és egyén kapcsolatát a kitűzött erkölcsi célok magvalósítása érdekében. Valósítsák meg óvodásaink erkölcsi értékrendjét a mindennapok szintjén és ezt közvetítsék a családok felé.

9.3 Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet) manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával. Így a világról egyre több információt szereznek érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten. Kialakítjuk a gyermekben azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek, maguk is jöjjenek rá ok-okozati összefüggésekre. Ezt csak úgy tudjuk elérni, ha az érdeklődésüket felkeltjük és azt fenn is tartjuk. *Különös figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, és válaszadásra.*

Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismertetésre, tapasztalatszerzésre. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább meglát problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani. Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, akár több szakaszból álló cselekvéssort is végre tud hajtani, ezt képes lesz beszédével kíséni. A fejlődése fokozatosan új irányt ad a gondolkodásának.

Cél: a gyermekekkel olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátíttatunk el, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudják oldani, tudjanak eligazodni az őket körül vevő világban.

Az anyanyelv fejlesztésének három alaphelyzete (spontán, irodalmi nevelés, egyéb kezdeményezési helyzetek)

Az érzelmi biztonság megoldásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzelmi élményt adnak.

A magyar gyermekköltészet, *a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.* A mese a gyermek érzelmi, értelmi, és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik eszköze. A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás, mely megjelenik a délelőtti folyamán, ill. pihenés előtt minden esetben.

A mindennapos önként választott bábozás a gyermeki önkifejezést, beszédfejlesztést és mentális, érzelmi attitűdök kifejezését segítik. Dramatikus játékban való szerepvállalás szintén a gyermeki önkifejezést, beleélő képességet, helyzet-, és jellemkomikumok megjelenítését szolgálják.

Óvodapedagógus feladata:

A „beszélő magatartás” megalapozása, kialakítása: fesztelen, közlékeny, oldott, spontán kommunikáció.

Segítse a kisgyermek saját vers és meseköltését azok mozgással, ábrázolással történő kombinálásával.

Készítsen önmagának, csoportjának a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből gyűjteményt.

Dramatikus játék, bábműsor szervezése a gyermekek számára.

Adjon mintát az önkifejezés lehetőségeire.

Dajka feladata:

Segítse az óvodapedagógust a szervezési munkában, az előkészületekben, a megfelelő tér és egészséges környezet alakításával. Maga is minta értékű legyen jelenlétével, beszédével, cselekedeteivel. Nyújtson segítséget a különleges gondozást igénylő gyermekeknek a tevékenységekben.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Bátran örömmel nyilatkoznak meg, örömmel mondják el élményeiket
- Képesek arra, hogy másokat is meghallgassanak
- Képesek a kialakult beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, a jól érthető és megfelelő tempójú beszédre.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, mimikával kísérik
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

10 A környezettudatos magatartás megalapozása

A gyermekeket körül vevő tárgyi környezet, az használati eszközök, alkalmazott anyagok tudatos válogatása, biztosítása meghatározó. Előnyben kell részesíteni a minőségileg tartós eszközöket, hogy ne kelljen sűrűn váltani. Az újrahasznosítás jegyében való tervezés a mindennapokban a gyermekek és szülők által behozott, feleslegessé vált dolgok kreatív felhasználását jelenti. A kialakított környezetünkben továbbra is helyet kell biztosítani a szelektíven gyűjthető papírhulladéknak, elhasznált elemek konténerének és további higiénikusan összegyűjthető anyagoknak. Az energiafelhasználás tudatos ráfigyelést igényel, egyfajta magatartásformát kell minden érintettben kialakítani. Takarékos berendezések, szerelvények mellett a szükséges és nem több elvének betartására, betarttatására kell törekednünk. Ha szokássá válik a szabályozók, kapcsolók, csapok rendeltetésszerű használata, következetes cselekedeteinkkel megalapozhatjuk a gyermekek jövőbeli viselkedését, majdan környezettudatos felnőtté válását.

Cél: élményszerűvé tenni a tevékenységet az óvodásaink számára, ezzel motiválni a gyerekeket az ismeretszerzésre, a szokások elsajátítására, a családokat a magatartásforma kialakítására. A fenntarthatóság értékeinek közvetítése, a környezettudatosságról szerzett projektünk tapasztalatainak alkalmazhatósága, továbbvitele.

Óvodapedagógus feladata: A szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek megszervezése. A gyermekek számára szemléltetni a környezettudatosság hasznosságát, a családok körében közös programokkal is népszerűsíteni a jelentőségét. Az évszakok, éves világnapok, jeles napok figyelése, programok és tevékenységek tervezése, szervezése, népi hagyományok megfigyelése, termények gyűjtése, természeti jelenségek kapcsolódásának, egyszerű összefüggéseinek megfigyeltetése.

Dajkák feladata: az óvodapedagógusok példaadó és céltudatos magatartásának erősítése a szervezésben, gondozási feladataik során. A környezeti tényezők tudatos alakítása, gondozása.

A felnőtt világ feladata a példaadó magatartás, a viselkedésforma kialakítása.

11 A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás és munka

A játék nem csak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos helyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról a játékon keresztül szerezhet legtöbb ismeretet.

Cél: Jót és jól játszani ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni.

A feltételek megteremtésén túl fontos szerepe van óvodán belül egy közös szokás- és szabályrendszer kialakításának a csoportra és udvari életre lebontva egyaránt. Ez segítheti a gyermekek eligazodását, segítheti a felnőtteket (óvodapedagógus, dajka) gyermekekkel való bánásmódban, mivel az átjárhatóság miatt nem csak csoporttársaival, illetve a csoporthoz tartozó felnőttekkel kommunikál és kooperál.

Az óvodapedagógus feladata, hogy az életkoruknak és fejlettségi szinteknek megfelelő játékfajták megjelenését, továbbfejlesztését és az azokban rejlő személyiségfejlesztő lehetőségeket kiaknázza.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik az óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a gyermek. A játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólag az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a gyermek. A közvetlen környezet folyamatos megfigyelése a több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés központi kérdése a tanulási folyamatnak. Azonosulunk a szerzők véleményével, miszerint kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Azok a tapasztalatok, melyeket óvodás korban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. Az óvónő kompetenciája a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási keret és forma megválasztása. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták, stb. formájában egyaránt megoldható a napi élet bármely mozzanatában.

Célunk, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt a folyamatban, ne csupán külső motiváció készítse erre.

11.1.1 Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.

Elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.

A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.

Ötletek, lehetőségek, helyzetek megteremtése a sokszínű játék kialakításához.

Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzés.

A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.

Szükség esetén bekapcsolódása a játékba, együttjátás a gyermekekkel.

11.1.2 Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).

A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.

Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerheti a felfedezés, a kutatás örömeit, *az egészséges életmódot*.

Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben Saját teljesítőképességét is megismerheti.

A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.

A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.

A dajka feladatai:

A biztonságos és az egészséges környezet megteremtése. Tapintatos segítségnyújtás a különleges gondozást igénylő gyermekek számára. Segítse az óvodapedagógus munkáját a tervezés, szervezés során.

11.1.3 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- Változatos tevékenységek gyakorlásával fejlődik önismeretük, kialakul bennük az együtt játszás igénye.
- A játszócsoportok között jó társaskapcsolat alakul ki, ahol egymás játékát kiegészítik, segítik, problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Megismerkednek a játékok, építőelemek tulajdonságaival (szín, alak, forma, nagyság), a velük való tevékenység során fejlődik finommozgásuk.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani, alkalmazkodnak egymáshoz, betartják a játékszabályokat, *alakul nemzeti identitástudatuk, hazához való kötődésük*.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Gyűjtőmunkák (séták, kirándulások) során megismerkednek a természet "kincseivel", azokkal játszanak, alkotóan tevékenykednek.

11.2 Társas és közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott fő követelmény, tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. Programunk négyes feladatrendszerre megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez.

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személye pozitív és széleskörű kifejlődésében. Az óvodai közösség sikeres formálása során a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni öröme mellett a közös élmény is erősítenie kell. Lényeges, hogy a tevékenykedtetés sokszínű változatos

legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek. A közösségi szokások kialakítása a tevékenységek végzését segítse, a gyermek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy a gyermekek ne zavarják egymást a tevékenységek végzése közben, jobban együtt tudjanak működni, figyeljenek egymás tevékenységére és tudják lerendezni a kialakuló vitákat, konfliktusokat.

A társas és közösségi tevékenység a nevelőmunka egészét átszövi. Ebben a folyamatban talán legfontosabb időpont a gyermek óvodába lépése, illetve, hogy már ekkor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket. A beszoktatás rendje a későbbi óvodai életre is hatással lehet.

Az óvodapedagógus feladata a társas és közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

Végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az óvodába kerülő gyermek felé. A beszoktatást megelőzően ismerkedjen a gyermekkel és a családdal. Adjon időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és az eddigi gyakorlatnak megfelelően tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.

A külföldi állampolgár, a nem magyar ajkú gyermek beilleszkedése, nevelése kiemelt figyelmet igényel. A felnőtt magatartása, mintaadó szerepe kiemelkedő fontosságú a befogadási és a beilleszkedési oldalról is.

Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő alacsonyabb fejlettségi szinten álló érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén, megfelelő szakember közreműködésével (logopédus, pszichológus). Fontos, hogy a gyermekek elfogadják társaik esetleg a többiek eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, szokatlan kívánságait, különleges állapotát.

Fejlesztési jellemzők az óvodáskor végén:

- A szocializáció folyamatában sajátítják el a tanuláshoz szükséges viselkedési szabályokat, normákat, értékeket -így válnak a csoportközösségek kompetens tagjaivá.
- Ragaszkodnak óvodájukhoz, kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

11.2.1 A szociális értékrend, a szociális motívumok fejlesztése:

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a mintakövetés. E minta egyre jobban kiterjed és egyre jobban megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

Feladatok:

- Az érzelmi nevelés és szocializáció feltételeinek megteremtése,
- kapcsolatok biztosítása, elősegítése, tiszteletben tartása,
- értékek, normák közvetítése, annak szinterei, *nemzeti identitástudatuk erősítése.*
- az eltérő képességű és fejlesztési szintű gyermekek beillesztése a csoportba,
- annak elérése, hogy tudjanak egymás mellett, majd egymással tevékenykedni,
- kis közösségünk szokásainak, viselkedési szabályainak alkalmazása.

Törekszünk a barátságos, derűs légkör kialakítására, mert ez ad a gyermek számára biztonságérzetet. A folyamatos napirenddel azt a célt szolgáljuk, hogy a gyermekek kedvük szerint választhassanak a különböző tevékenységek közül.

A várakozás, a túlszervezés, a tevékenységek erőltetése nyugtalanságot eredményez. A derűs légkör, barátságos, otthont idéző környezet kialakításával erősítjük a gyermek érzelmi kötődését az óvoda felnőtt dolgozóival. A felnőtt dolgozók magatartásukkal, a gyermekhez való viszonyulásukkal, bánásmódjukkal elősegítik, hogy minden óvodás gyermek jól érezze magát, szívesen járjon óvodába.

Az érzelmekre építő szeretetteljes kapcsolatunk lehet az alapja az élményfeldolgozásnak, szociális viselkedési minták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának, a konfliktushelyzetek elfogadásának.

Igen fontos ezért az érzelmi támaszt nyújtó, meleg, nevelői magatartás. A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánunk. Figyelembe vesszük a gyermek egyéniségét, fejlettségét, törekvéseit.

A kisgyermek első találkozása az óvodával alapvetően befolyásolja a csoporthoz, óvodai dolgozókhöz fűződő későbbi kapcsolatát. Bizonytalanságot kelthet számára az idegen környezet, ezért fontosnak tartjuk a beszoktatást. Kiemelten kezeljük a gyermek befogadását, annak előkészítését és folyamatosságát. Ezért javasolt az előzetes megismerkedés a gyermekkel, családdal.

A gyermek a szülővel kezdi az óvodai életét. Addig maradnak az óvodában, ameddig a gyermek beszoktatásának érdeke kívánja. Egy kedvenc játékot, amellyel a biztonságérzetüket fokozzák, elhozhatják. A beszoktatási, visszaszoktatási folyamat nem csak a 3 éves gyermekekre, hanem a 4-5 évesekre is érvényes.

11.3 Az óvodai munka, mint a szervezett tanulás előfutára

A munkatevékenység pedagógiai funkciója a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. A munka az óvodás gyermek számára őrizze meg játékos jellegét. E területen érzékelhetjük közvetlenül az erőfeszítés és az eredmény kapcsolatát, beláthatóságát, elérhetőségét a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés motiválja, ösztönzi, megerősíti a gyermeket. Az óvodában végezhető munkafajták tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsenek. A gyermekek minden munkát végezhetnek el, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A gyermek munkajellegű tevékenységében a gyermekek önkéntességét, megismerési vágyát, nyitottságát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósításához.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a munka pozitív élmények átélésének forrása legyen, ez a biztosíték, hogy a gyermekek szívvel-lélekkel tevékenykedjenek. A munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot, a biztonságot nyújtó felnőtt mellett. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan legyen választható. Ne kényszerítsük a gyermekekre a feladatot. Nagyon fontos, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkamegosztás során tanuljanak meg maguk dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság, a döntési helyzetek és a döntési képességek gyakorlásának lehetőségei a gyermek életre való felkészítését szolgálják.

A helyi adottságokat figyelembe véve a munkatevékenység lehet még a játszóudvar egyes játékerületeinek (homokozó, babaház, ...stb.) tisztántartása, rendben tartása, termések, magvak gyűjtése, terem rendezése, díszítése, élősarok gondozása esztétikai és higiéniai igényességgel.

Fontosnak tartjuk környezetünk védelmét, rendben tartását, szépítését a gyermekek aktív részvételével.

Cél: Váljon a csoport számára magától értetődő, természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik amikor szükséges és mindenki az egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti.

11.3.1 Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, a társai érdekében végzett munkatevékenységet.

Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket és alakítsa ki a testi épséget védő szabályokat.

A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.

Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen, őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.

Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat.

11.3.2 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- A rájuk bízott feladatot, munkát önállóan, szívesen végzik.
- Figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére.
- A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Kialakul a munka iránti tisztelet, megbecsülés fontossága, hasznossága, a dolgozó ember iránti tisztelet.

11.4 Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Mind a délelőtti, mind a délutáni időszak alkalmas arra, hogy a felkínált lehetőségek közül szabadon választhasson a gyermek. Ekkor lehetőség van arra is, hogy az egymás mellett lévő csoportokba is átléphessenek. A játszótér is alkalmas a széleskörű szabadidős tevékenység biztosítására, sőt a nagyobb közösséggel való ismerkedésre is.

Célja a különböző tevékenységek közötti szabad választási lehetőségeken keresztül megtanítani a gyermeket az önálló döntéshozatalra és a rendelkezésre álló idővel való gazdálkodásra.

11.4.1 Az óvodapedagógus feladata a szabadidős tevékenységekkel kapcsolatban

Biztosítson lehetőséget, megfelelő teret és tegye lehetővé az önálló és önkéntes választást a gyermekek számára. Tegye lehetővé az átjárhatóságot.

A dajka feladata: Ügyeljen a biztonságra, az egészséges és esztétikus környezetre és adjon mintát a gyermeknek a tevékenységek során. Segítse a gyermekeket az átjárásban, kövesse az ilyen irányú mozgást, ezzel segítve az óvodapedagógust koordinációs feladataiban.

11.4.2 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- A felkínált sokfajta tevékenység közül tudjanak választani.
- Tudják eldönteni milyen tevékenységet választanak
- Megismerik csoportjuknál nagyobb közösséget az óvodai közösséget, melyben bátran, gátlás nélkül mozognak.

12 A komplex foglalkozások rendszere

A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.

A foglalkozásokat egy-egy vezető szempont tervezi, szervezi az óvodapedagógus, felfigyelve és teret adva a gyermeki kezdeményezésnek, gazdag képzeletviláguk kreatív megvalósulásának.

A foglalkozási területek műveltségtartalmát beépítve a képességek sokoldalú fejlesztésén keresztül személyiségfejlődést eredményez. A gyermekek aktív partnerek a témakörök több szempontú, komplex feldolgozásában, hozzájárulnak az izgalmas, kreatív tervezéshez. Mindezek a tevékenységek a szabad játék és kezdeményezett tevékenységek során valósulnak meg.

12.1 Verselés, mesélés:

Az irodalmi nevelés a legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mozgásos játékokkal fonódik össze. A mese és a vers az anyanyelv közegén át, emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A mese a legtágabb értelemben tanít.

Oldja a szorongást, az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít, mely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás, mely az irodalmi nevelés távlati, lényegi feladata. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés és az elalvás előtti mesélés között. Fontos, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában a nap bármely szakában, az eddigi gyakorlatnak megfelelően. A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, *ezzel segítve a nemzeti identitástudat erősítését, a hazához való kötődését.* Az óvodáskorú gyermekek igényének megfelelően a meséket gyakran ismétljük, többször is dolgozzuk fel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez.

A tevékenység színterének kialakítása lehetőleg állandó helyhez kötődjön, meghitt, nyugodt légkört biztosítson (sarkok, kuckók, tevékenység központok), ugyanakkor a tevékenységek komplex értelmezésével más adott környezetben is lehetőség van például a verselésre, mondókázásra.

Cél: Kialakítani az igényt a tevékenységre, váljanak majd az irodalmi élményt vágyó felnőttekké.

12.1.1 Az óvodapedagógus feladata:

Az irodalmi élmények feldolgozását segítse elő különböző anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával is.

Biztosítson megfelelő teret a gyermekek önálló szöveg és mesemondáshoz, valamint segítse elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket.

12.1.2 Dajka feladata:

Az eszközök és a megfelelő, vagy megszokott tér kialakításában segítségadás. Alkalmazkodjon a tevékenység hangulatához saját viselkedésével is.

12.1.3 A differenciált fejlesztés feladatai:

A differenciálás a gyermekek közötti különbségekhez, fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás.

A differenciálás:

- másság toleranciája,
- a gyermek lehetőségeiből kiinduló fejlesztés,
- módszerkombinációk, amely egy helyzetben differenciáltan tevékenykedtet,
- a tartalom feldolgozásának módja (mélység, terjedelem).

12.1.4 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- A gyermek szívesen mond spontán módon verset, mesét, mondókát - "befogadóból" maga is "előadóvá" válik.
- Az élmény a gyakoriság hatására játékában, nyelvi kifejezőképességében tapasztalható.
- Szívesen vesz részt a dramatikus játékban, bábozásban, saját maga is szívesen kezdeményezi ezeket.
- Betartja a nevelés és mese alatti viselkedés érvényes szabályait
- Várják, igényelik a meséket
- Szívesen ismételtetik a verseket meséket
- Örömmel mesélnek, báboznak, dramatizálnak
- Ismernek 10-14 mondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét
- Improvizálnak
- Szeretik a könyveket, vigyáznak rá
- Van kedvenc mesehősük
- Igénylik a hangokkal, szavakkal való játékok
- Fejlődik erkölcsi érzékük, fantáziájuk, képzeletük, *nemzeti identitástudatuk*

12.2 Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc:

A művészeti nevelésen belül cél a gyermeki vágyak kibontakoztatása, az alkotókedv kialakítása, mélyítése, az éneklés és mozgás örömteli átélése közben. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy a séták, kirándulások. A zenei fejlesztés része a ritmushangszerek alkalmazása is. Adjunk a gyermekeknek lehetőséget a ritmikus mozgás gyakorlására sokféle zeneeszközzel, hagyjuk kreatív kibontakozásukat. Ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékozásra, ritmikus mozgásra. A komplex foglalkozásokon inkább összefoglaljuk, elmélyítjük a gyermekek ismereteit és alkalmat adunk képességeik fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. Kodály útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelésre építve fejlesztjük gyermekeinket.

A tevékenység színtere az alkalomnak és gyermeklétszámnak megfelelően bárhol kialakítható, tágas tér. Udvaron, játszótéren, kirándulás alkalmával ügyelni kell a terep megválasztásánál, hogy biztosítsuk a felszabadult örömteli játékot. Elengedhetetlen a friss levegő biztosítása a zárt térben. Zenei élmény helyben, az óvodában is nyújtható a gyermekek számára (zeneművészek meghívása). Színházban, koncertteremben is szervezhető program, ez különleges zenei élményt adhat.

Cél: Kialakítani a tevékenység és a zenei érdeklődés igényét. Legyenek érdeklődők a zenei tevékenységek irányába. Ne csak megszeressék, de örömmel vegyenek is benne részt. Tudjanak az énekes, táncos, zenés tevékenységekben elmélyülni, önmaguk örömét megtalálni.

12.2.1 Az óvodapedagógus feladata:

Készítsen a gyermekek életkorához, fejlettségéhez alkalmazkodó gyűjteményt. Biztosítsa a megfelelő eszközöket, adjon lehetőséget azok alkalmazására. Szervezen változatos tevékenységeket, de adjon elegendő időt és lehetőséget a sokszori gyakorlásra is.

12.2.2 Dajka feladata:

Az eszközök előkészítése és a biztonságos tér kialakítása. Tapintatos segítség nyújtása a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára.

12.2.3 A differenciált fejlesztés feladatai:

- Gyermekek egyéni megismerése, képességek, erősségek, gyengepontok felmérése
- Tehetséggondozás
- Gyermekek munkájának elemzése
- Eltérő érdeklődéseknek megfelelő eszközök biztosítása
- Választási lehetőségek nyújtása az egyes gyermekek saját lehetőségeihez képest
- Önbizalom erősítése

12.2.4 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- A gyermekek érzékenyekké válnak, felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Felfedezik a hangok szépségét, élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat, tisztán énekelnek megszokott hangmagasságban és tempóban.
- Meg tudják különböztetni a dalritmust és az egyenletes lüktetést egymástól.
- Ismerik, megfelelően használják a zenei fogalompárokat, ismernek néhány hangszer és felismerik azok hangját.
- *Ismerjenek magyar népdalokat*

12.3 Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás és kézi munka

Már az óvodába lépéstől fokozatosan ismertessük meg a gyermekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelveivel. Alakítsuk ki az eszközök használatának, karbantartásának szokásait, a munkaszervezés képességét. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotó kedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel, sémákkal elveszük a gyermekek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól. A komplex tevékenységek

lehetőséget adnak arra, hogy az egyéb tevékenységi területek eszközeit (Pl.: síkbábok) elkészítsék, megalkossák, vagy élményeiket feldolgozva alkossanak változatos témákban. Maga a tevékenység s ennek öröme a fontos, nem a mű, nem az eredmény. A vizuális tevékenységek (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás) mellett, a műalkotásokkal való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Teremtünk lehetőséget művészi rajzok festmények, szobrok, épületek, népi alkotások, és jellegzetes nemzeti motívumok nézegetésére, *ezáltal fejlesztve a nemzeti identitástudatukat, hazához való kötődésüket*. Hívjuk fel figyelmüket a természet alkotta szépségekre.

A tevékenység színtere: Esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül őket. Biztosítsunk egy olyan asztalt, kuckót a szobában, ahol elmélyült alkotásra van lehetőség. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. **Cél:** Élje meg az alkotás örömét. Komplex tevékenységben szabadon, egyéni igényeinek megfelelően kiteljesedhessen a vizualításban.

12.3.1 Óvodapedagógus feladata

A spontán tervezett tevékenységekhez mennyiségben és minőségben megfelelő eszközöket biztosítson. Változatos motivációval segítse a gyermekek alkotókedvének, alkotó tevékenységének, érdeklődésének fenntartását. Tartsa tiszteletben és építsen a gyermeki ötletekre, önállósági törekvésekre.

12.3.2 A dajka feladatai

Készítse ki és biztosítsa a tiszta, esztétikus eszközöket, a megfelelő teret a tevékenységekhez. Segítse a gyermekeket egyéni igényeik szerint, tiszteletben tartva önálló alkotó tevékenységüket.

12.3.3 A differenciált fejlesztés feladatai:

- Gyermekek egyénenkénti megismerése
- Tehetséggondozás
- Gyermekek munkájának elemzése
- Változatos, fejlettségi szintjüknek megfelelő eszközök biztosítása
- Szabad választás lehetősége az anyagok, eszközök tekintetében
- Önbizalom erősítése

12.3.4 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak.
- Képkalkotásban egyéni módon, biztonsággal jelenítik meg ismereteiket, gondolataikat, szűkebb és tágabb környezetükből származó élményeiket, elképzeléseiket.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen elkészített kompozícióknak (téralakítás, építés, kollektív munka)
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról és elfogadják mások véleményét
- Önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított vizuális technikák közül és a természet "kincseit" felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értéket

- Jelenjen meg képeikben a személyek, tárgyak térbeli ábrázolása
- Emberi alakot változatos formában jelenítsék meg, részformák megjelenítésére törekedjenek
- Képesek változatos színek, formák alkalmazásával ritmikus díszítésre, *felismerik a nemzeti színeinket, mintáinkat.*
- Önállóan alkalmazzák a megismert technikákat, képesek egyszerű kiegészítő játékok, eszközök készítésére

12.4 Mozgás

Programunk lényeges eleme a gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása, ami nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi torna nélkül. Lényeges az, hogy a minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelésbe beépíthető. Az óvodapedagógus döntheti el, hogy a mindennapi testnevelés 20-30 perce alatt testnevelési foglalkozást tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt.

A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a nap folyamán a spontán mozgáslehetőségeket, valamint a minél hosszabb ideig történő szabadlevegőn való tartózkodást a mozgásöröm változatosabb kiélése érdekében. Az aktív és passzív pihenés lehetőségének biztosítása serkentőleg hasson a gyermekek testi és szellemi fejlődésére. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő eszközök (kézi- és tornaszerek) épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, és megfelelő számban álljanak rendelkezésre.

A mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával, *valamint a hagyományos, a nemzeti identitástudatot erősítő népi mozgáselemek beépítésével* érhetünk el. A megfelelő intenzitású derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését a mozgás - műveltség alapját.

A természet erőivel - napfény, víz, levegő - való edzések kedvező hatásaival is számolnunk kell. A változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükség, ezen túl az óvónő-gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen.

Fontosnak tartjuk a testedzés hatékonyabb megvalósítása érdekében, hogy egyre hosszabb sétákat, túrákat szervezzünk a Tisza-parton, környező és távolabbi játszóterekre, valamint a gyermekek állóképességét növelő, versenyjátékok szervezését és lebonyolítását is.

A **tevékenység színterének** állandó helye lehet a tornaterem, de változatos mozgástevékenységek szervezhetőek a csoportszobákban, zsibongóban is. A szabadban való mozgás lehetőségét minden nap biztosítani kell az udvaron, esetleg a nyitott, de fedett területen, játszótereken. A biztonságot baleset megelőző tevékenységekkel (baleset védelmi megbeszélés a tevékenység előtt a gyermekekkel, a terület alkalmankénti átjárása) lehet és kell megadnunk.

Cél: a gyermekek edzése, egyéni mozgásigényének kielégítése, a mozgás örömeinek átélése, felfedezése.

12.4.1 Óvodapedagógus feladata

Az életkori és egyéni sajátosságok figyelése a mozgás helyszínének, intenzitásának, a mozgásformáknak és a motivációs eszközöknek a kiválasztása során. Változatos eszközöket tervezzen és biztosítson a mozgástevékenységekhez.

12.4.2 Dajka feladatai

Ügyeljen az eszközök biztonságosságára, tisztaságára. Segítse megteremteni a mozgáshoz az óvodapedagógus által tervezett egészséges és biztonságos teret, területet. Segítse a gyermekeket, külön figyelemmel és tapintattal legyen a több segítséget, különös gondoskodást igénylő gyermekekre.

12.4.3 A differenciált fejlesztés feladatai:

- kis lépésekben határozzuk meg a feladatokat, hogy könnyen haladhassanak előre.
- Több segítség szóban és tevőlegesen, egyénileg kiválasztott szerek alkalmazása, a gyakorolás lehetőségének biztosítása.
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése
- *az egészséges életmód hangsúlyozása*
- a gyermekek életkorának és egyéni fejlődésük ütemének megfelelő, szükségleteikhez igazodó mozgásformák és terhelés biztosítása
- a 3 - 7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok és gyakorlatok összeállítása
- a mozgásos tevékenykedtetéshez szükséges hely, idő, eszköz, módszer biztosítása
- a mozgásfejlesztés főbb területeit kornak megfelelően változatosan alkalmazza: járás és futásgyakorlatok, ugrásgyakorlatok, dobásgyakorlatok, labdagyakorlatok, támaszgyakorlatok, talajtorna elemei, egyensúlygyakorlatok, függésgyakorlatok, mozgásos játékok, *népi mozgáselemek*.

12.4.4 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- Igénylik, szeretik a mozgást kitartóak a mozgásos játékokba
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban
- Tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk.
- Biztonságosan mozognak, tudják mozgásukat irányítani, nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékelésük, összerendezett mozgásuk kialakul.
- Betartják a szabályokat, kialakul egészséges versenyszellemük, önfegyelmük, figyelmük megerősödik.
- *Megismerik és megszeretik a hazájuk tájjellegéhez kapcsolódó mozgáselemeket, erősítve a nemzeti identitástudatot.*

12.5 A külső világ tevékeny megismerése:

A megismerésben a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet-közeli élettal, a természet, környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva. Megláttatjuk, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti társadalmi környezet megóvása, védelme szempontjából.

Ezért gyermekeinkben *megalapozzuk* a környezettudatos magatartást, *és a hazához való kötődést*.

Felkészítjük a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Demokratikus társadalmi rendben való életre készítjük fel, amely különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Nevelni kívánjuk őket *a haza*, mások (idősek, felnőttek) tiszteletére, szeretetére is. Állandó a kapcsolatban állunk *közeli nemzeti múzeumainkkal*, Időskorúak Gondozóházával. A gyermekek számára

megtapasztható és ezáltal megérthető társadalmi folyamatok közé gazdasági kérdések is kerülnek, pl.: időnként tényleges vásárlás a boltban.

12.6 Természet, társadalom, ember, születéstől a felnőtt korig

A komplex foglalkozások magukba foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújt a környezetünkben meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátításával a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítását valósítjuk meg játékosan. Ezek gyakorlására szabadidőben, a nap bármely szakában séták, kirándulások alkalmával is lehetőséget biztosítunk.

A tevékenység színtere igen változatos. Életünk minden perce valahol, valamilyen formában, természetes, vagy mesterséges közegben zajlik. Önmagunktól a tágabb környezet felé nyitunk. A tevékenység színtere így lehet a gyermek saját teste, az óvoda, az otthon, városunk, *házánk*, vagy távolabbi helyek jeles épületei, az utca, a játszótér, a vízpart, vagy erdő és számtalan lehetőség még.

Cél, hogy közvetlen és egyre távolabbi környezetüket felfedezzék, megismerjék és lássanak meg összefüggéseket a maga egészében.

12.6.1 Óvodapedagógus feladata:

Komplex tevékenységek tervezése, szervezése a szabadban. Következetes és példa értékű magatartási, viselkedési formák közvetítése. Mintaadás a természettel való kapcsolat örömteli megélésére, értékelésére. Egyszerű összefüggések megláttatására serkentse a gyermekeket. Az igényesen kiválasztott, változatos helyszínek felfedezése, felfedeztetése. Feladata megalapozni és kialakítani az igényt az egészséges és tudatos életvitelre, *nemzeti identitástudat erősítésére és a hazához való kötődésre*.

12.6.2 Dajka feladata:

Segíti és támogatja az óvodapedagógust a szervezésben. A gyermekek számára segítséget nyújt, egyéni képességeik szerint, önállósági törekvésük tiszteletben tartásával. Biztosítja az egészséges helyszínt és elhárítja az esetleges baleseti forrásokat. Tapintatosan segíti a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket.

12.6.3 A differenciált fejlesztés feladatai:

- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire kell építeni.
- Figyelembe kell venni az életkori és egyéni sajátosságokat a tervező szervező tevékenység során.
- Szerezzenek további élményeket, tapasztalatokat a természeti és társadalmi környezetről.
- Egyéni igényeik, érdeklődésük irányából való megközelítés mellett érvényesüljön a közösségi igényeknek, szabályoknak való megfelelés is.

12.6.4 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- A gyermek életkori sajátosságainak megfelelően, megtanul tájékozódni, és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben.

- *Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.*
- Különbséget tud tenni az évszakok között. pozitív érzelmi viszonyulással, megtanulja értékelni a természet szépségét, annak növény- és állatvilágát óvja és védi, gondozza azokat - pozitívan fejlődik a tenni akarása, a munkához való viszonya, nő feladattudata, kitartása.
- Megnevezik testük részeit, azok funkcióit, tudják ápolásuk fontosságát.
- Ismerik *hazájuk nevét, nemzeti hovatarozásukat*, lakóhelyük, születési helyük nevét, lakcímüket, ismerik szüleik, testvéreik nevét, foglalkozásukat.
- Kialakul a takarékoság fogalma, melyet korukhoz képest alkalmaznak.
- Megtanulják értékelni és védeni az egyes környezeti elemeket, mint a talaj, a víz, a levegő, az élővilág.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

12.7 Matematika

Az óvodai matematikai nevelésben egy-egy képesség fejlesztésére többfajta tevékenység során is sor kerülhet, ugyanakkor a program a matematika önállóságát is hangsúlyozza. Természetesen komplex formában, a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg. Komplex foglalkozásokon megszerezheti a mozaikszerűen megszerzett benyomásokat. Szélesítheti, mélyítheti a spontán tanultakat és rögzíti azokat.

Az óvodában az életkori sajátosságok miatt a matematikai tanulás több formája valósul meg. Ezek lehetnek utánzásos minta, modellkövető spontán, játékos tapasztalatszerzésre, az óvónő által irányított megfigyelésre épülő gyakorlati probléma és feladatmegoldások. Négy-ötéves korban már igénylik és képesek az óvónő által irányított kisebb-nagyobb csoportokban a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására.

A tevékenység színtere: A gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatoktól az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokig, a spontán megfigyeléseken keresztül számtalan lehetőség adódik a matematikai ismeretek átadására.

Az egész óvodai élet alkalmas arra, hogy a gyermekek matematikai tapasztalatokat szerezzenek, és számtalan lehetőség kínálkozik a fejlesztésre is.

12.7.1 Az óvodapedagógus feladata

Ismerje fel a tevékenységek során a matematikai jelenségeket és megteremtse a fejlesztés lehetőségeit. Teremtse olyan helyzeteket, tervezzen és szervezzen olyan tevékenységeket, melyek felkeltik a gyermek egyéni kíváncsiságát. Építsen a gyermek egyéni érdeklődésére, figyelje és fejlessze önmagához mérten.

Biztosítson olyan eszközöket és tevékenységeket, amelyek felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

12.7.2 Dajka feladata

Segítse az óvodapedagógust a szervezési feladataiban. Törekedjen a tiszta, higiénikus, esztétikus megoldásokra, példát adva a gyermekeknek. Gondoskodjon az eszközökről. Segítse jelenlétével a tevékenységek sikerét.

12.7.3 A differenciált fejlesztés feladatai:

- A kötött, vagy kötetlen foglalkozásoknak minden esetben támaszkodniuk kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

12.7.4 Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- Felfedezik és megismerik az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat, matematikai fogalmakat, melyek környezetükbe rejlenek.
- matematikai helyzetről, problémákról el tudják mondani gondolataikat
- képesek igaz-hamis állítások elmondására
- képesek logikai műveletre: összehasonlítás, megkülönböztetés, sorbarendezés, kiegészítés, 10-ig számolás, relációk stb.
- biztonsággal tájékozódnak a térben
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat, (pl. alá, fölé, közé stb.)

13 Az óvoda hagyományos ünnepei

13.1 A hétköznapijainkat színesítő ünnepeink:

Szüreti mulatság – szülőpréssel, mustkóstolással, délután az érkező szülőket is megkínáljuk;

Márton napi vigadalom – vidám, tréfás vetélkedőkkel töltjük a délelőttöt, délután táncszalaggal zárul a napunk;

Advent, ünnepre hangolódás – Advent első vasárnapja előtti héten egy délutáni alkalommal kézműves tevékenységekkel várjuk a szülőket, a családok együtt készíthetik el az adventi jelképeket (koszorú, kopogtató, gyertyatartó, ...stb.)

Mikulás-várás – a gyermeki kíváncsiság és a titok mítosza jellemzi ezt a napot, hagyományosan cipőpucolással, ajándék csomag-várással;

Karácsonyi betlehemes játék – a nagycsoportosok drámajátékkal kedveskednek a kisebbeknek és szüleiknek;

Farsangi mulatság – maskarába öltözve, népi hagyományok felelevenítésével és sok vidámsággal üzzük el a telet

Húsvét – családi ünnep, előzetesen kézműves tevékenységeket szervezünk délután, tojásfestéssel, húsvéti jelképek készítésével. A hagyományaink éltetésére locsolóverseket tanulnak a fiúk.

Anyák -, Apák napja - bensőséges ünnep, csoportonként, egyéni ötletek szerint szervezik az óvodapedagógusok. A szülőtársat is be lehet vonni, hogy otthon, vasárnap reggel a meglepetés erejével fokozzák az ünnep jelentőségét.

Nagyok búcsúja – évzáró ünnepség közös ünneplés a búcsúzás, hagyományos elemekkel. A nagyobbak a színpadon adják elő az óvodai évek alatt szerzett ismeretek egy kis válogatását, műsorba koreografálva. Jelentős eleme a zene, a tánc, esetleg bábozás, vagy dramatizálás.

Résztvevőik az óvodásaink és a családok, régi óvodásaink, szülők, óvoda dolgozói, gyermekek. A meghívó és ajándék-készítés, az izgalommal teli készülődés része az ünnepnek. Fontos elvárás, hogy a családi ünnepek fényét meghagyjuk, óvodai

ünnepségünkkel segítsük annak kicsúcsosodását, ott és akkor, ahol és amikor annak eljön az ideje.

13.2 Jeles évfordulókat és egyéb megemlékezések

Nemzeti ünnepeinket alkalomhoz illő külsőségekkel, jelképekkel szemléltetjük a gyermekek életkorához, ismereteikhez, gyermeki mivoltukhoz közelálló és érzelmileg befogadható módon.

Nemzeti ünnepeink március 15. és október 23. alkalmából nemzeti jelképeket (zászló, kokárda) barkácsolnak, alkotnak, majd ezekkel sétálnak be a városi megemlékezések helyszínére a csoportok.

Hangulatában, témájában jellemző zene, ének, énekes játékok segítik a ráhangolódást és a *nemzeti identitástudat, hazához való kötődés erősítését*. Az élmények feldolgozását is lehetővé kell tenni. Legyen jelen játékokban, tevékenységekben, beszélgetések, élménybeszámolók során.

13.2.1 A gyermekek születésnapjának megünneplése

Csoporton belül szervezik meg az óvodapedagógusok a szülőkkel előre megbeszélte módon. Fontos, hogy egymás megajándékozása saját alkotásokkal történjen, érezzék az egymásra szentelt idő jelentőségét, a megbecsülés, tisztelet, szeretet jegyében.

14 Különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált óvodai nevelése, iskolai életmódra felkészítése - integráció

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek arányát és sajátosságuk mértékét figyelembe kell venni a csoportok szervezésénél, a tárgyi - és személyi feltételek tervezésénél. **A tanulási, beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermek** neveléséhez, fejlesztéséhez a nevelési tanácsadó vizsgálati véleménye ad támpontot.

Óvodánk alapfeladatához tartozik a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható **sajátos nevelési igényű gyermekek** óvodai nevelése, ellátása. Integrált nevelés az alapító okirattal összhangban, a szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálati véleménye alapján a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek befogadásával valósulhat meg.

A differenciálás módszer, eszköz, cél, feladat és munkafolyamat. Minden gyermeket a maga szintjén, képessége szerint szükséges nevelni, fejleszteni. Fontos a folyamatos visszacsatolás, nyomonkövetés. Az óvodai élet minden területén, egy-egy gyermek esetében a saját gyengébb területén kell differenciálni a feladatok megfogalmazásában, nehézségi fokában. Speciális eszközök, fejlesztőeszközök, játékok biztosítása segíti fejlődésüket, jobb komfortérzetüket. A tevékenységek tervezése, szervezése különös gondosságot igényel az óvodapedagógusoktól.

A speciális nevelés esélyt ad a sérült gyermeknek arra, hogy sérülésének korlátai között teljes életet élhessen az ép társakkal közösségben.

A sajátosságok elfogadásával, elfogadtatásával, a különbségekhez való alkalmazkodással a gyermekek esélyegyenlőségét kívánjuk biztosítani.

14.1 A különleges bánásmódot igénylő gyermek speciális nevelésének feltételei:

- az óvodapedagógus önkéntes vállalása,

- ismereteinek szakirányú kiegészítése,
- szükség szerint asszisztencia biztosítása a csoportokban,
- tárgyi feltételek biztosítása a specialitás szerint
- a sérülés típusának megfelelő speciális fejlesztést végző gyógypedagógus, pszichológus,
- a sérült gyermek teljes személyiségének fejlesztése a speciális fejlesztés mellett.

A sérült és ép gyermek együtt nevelése a korai szakaszban új normák, értékek megismerését alapozza meg, az elfogadást, a toleranciát, a másság tiszteletét. A sérült vagy lassabban fejlődő gyermekeket megfigyelések, mérések, vizsgálatok alapján kell szűrni. Ha szükséges, Szakértői Bizottság állapítja meg a fejlettségi szintjüket és az optimális fejlesztés területeit. Javaslatuk alapján az óvodai élet tervezésénél figyelembe kell venni a sajátosság mértékét és biztosítani a fejlesztési feltételeket. Ezek ismeretében egyéni fejlesztési tervet kell készíteni, szem előtt tartva a fejlődés lehetséges ütemét. Fejlesztésükben fontos körülmény a befogadó közösségben a másságuk elfogadása, elfogadtatása. A szülőkkel együttműködve és a családot támogatva kell optimális lehetőséget biztosítani személyiségük fejlődéséhez. A speciális nevelés akkor tölti be integráló szerepét, ha a sérült gyermek a közösség olyan tagjaként él az épek között, aki a személyiségének fejlesztése mellett speciális bánásmódot is élvez. Ez a társai számára is elfogadott, természetes állapot.

Óvodánk a szakember által integrálásra javasolt gyermekek nevelését vállalja fel. A Szakértői Bizottság javaslata alapján kell biztosítani a megfelelő fejlesztést, a szükséges személyi feltételeket, a gyógypedagógust, logopédust. A gyógypedagógiai asszisztens alkalmazása a napi rendszeres ellátást biztosítja. Segíti és fejleszti a szocializációs folyamatokat a sérült gyermeke és a befogadó csoport viszonyában. A felmerülő sajátosságok figyelembe vételével kell bővíteni a fejlesztéshez szükséges tárgyi eszközöket.

Az inkluzív nevelés alapelveivel azonosulunk.

A gyermeknek joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak, készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéshez.

14.2 Felvétel, befogadás:

Az óvodai előjegyzéskor kérjük a kisgyermek jelenlétét. Ekkor a szülőtől elkérjük a meglévő szakértői, vagy egyéb szakvéleményeket. Ha a beíratáskor nem áll rendelkezésre szakorvosi vélemény, diagnózis, akkor az óvodapedagógusok feladata a gyermek alapos megfigyelése, a tevékenységekben különleges bánásmód szerinti segítése, vizsgálat kéréséhez a gyermek rövid jellemzése.

14.2.1 Óvodapedagógusok feladata:

- Anamnézis felvétele
- Megfigyelésre épülő bemenetmérés elkészítése mérőeszközeinkkel
- Óvodapedagógusok-szülővel történő egyeztetése
- Szakvélemény kérés (nevelési tanácsadó, szakértői bizottság)
- Egyéni fejlesztési terv készítése a szakvélemény alapján: szakember igénylése

Elvárás, hogy az óvodapedagógusok érzelmileg azonosuljanak az SNI, BTM, HH, HHH gyermekhez, illetve a csoportban való jelenlétükhöz. Adjanak mintát a gyermekekhez való viszonyulásukkal a gyermeki és szülői közösségnek is.

14.2.2 A dajka feladata:

Minden tevékenységben, az óvodai élet minden területén különb segítséget és bánásmódot nyújt a különleges bánásmódot igénylő gyermekeknek. Türelem, megértés, segítség, támogatás jellemezze, figyelemmel a gyermek adottságaira, önállósági törekvéseire. Magatartása legyen szerető, tapintatos, de természetes, mintát adva a befogadó csoportnak

15 A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

- Differenciált fejlesztés eszközei
- Egészségnevelés
- A mozgás rendszeres és hatékony biztosítása
- Hagyományápolás
- Tehetséges gyermekek felkészítése
- Élményszerzés biztosítása
- Kulturális rendezvényeken való részvétel

15.1 Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- Mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Praktikus ismeretek, tevékenységek, szokások és szabályrendszer kialakítása
- Rendkívüli támogatás kezdeményezése
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás megszerettetésével az egészséges életmódra való nevelés
- Tolerancia, segítőkészség kialakítása, másság elfogadása.

15.2 Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:

- Szülőknek felajánlott segítség
- Szülői értekezletek, csoportmegbeszélések
- A szülőkkel közös programok szervezése

15.3 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Célunk az esélyegyenlőség, valamint a gyermekeket megillető jogok biztosítása az óvodai élet során, csoportközösségekben. Az óvodában a gyermeket, vagy hozzátartozóit hátrányos megkülönböztetés nem érheti származása, vagyoni helyzete, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai nézete alapján

A feladatok évenként változhatnak, ezeket az éves munkaterv mellékleteként kell meghatározni.

A gyermekekre vonatkozó védő- óvó előírásokat, a szülői jogokat és kötelességeket a Házirend tartalmazza.

A családlátogatások, valamint az esetmegbeszélések információi és a gyermekek tényleges óvodába kerülése után az adott év szeptember 30-ig minden csoportvezető felméri a veszélyeztetett gyermekeket és jelzéssel él a gyermekvédelmi felelős felé.

A csoport óvodapedagógusai megfelelő szintű szocializációval elősegítik a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedését a közösségbe, fejlesztési tervet készítenek az indulási hátrányok leküzdésére.

Szükség esetén megfelelő szakember javaslatát, segítségét kérik (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, Szakértői Bizottság), melyet elfogadtatnak a szülővel is.

Nevelési, gondozási kérdésekben egyéni beszélgetéseket kezdeményeznek a csoport óvodapedagógusai az érintett szülők vonatkozásában.

A csoport óvodapedagógusai és a gyermekjóléti szolgálat közötti kapcsolattartás, információcsere a gyermekvédelmi felelős közvetítésével történik

Óvodánk sok kiegészítő programot szervez, melyet a szülők igényeihez és lehetőségeihez igazítunk. Ezen túl a rászoruló családok számára segítséget nyújtunk a szociális juttatásokhoz való hozzájutáshoz, illetve segítjük a lehetőségek megismerését, segítséget nyújtunk a gyermekjóléti szolgálat által szervezett jótékonysági akciók szervezésében.

A gyermekvédelmi felelős nyilvántartja a veszélyeztetett gyermekeket, feljegyzéseket, környezettanulmányokat készít. Tagja a gyermekjóléti szolgálat jelzőrendszerének, részt vesz az általa szervezett fórumokon, döntéseiben. A gyermekvédelmi munka alapja a családlátogatás a csoport óvodapedagógusaival. Ennek keretében szociokulturális háttérvizsgálatot is végeznek. Szükség esetén jelzéssel élnek a gyermekjóléti szolgálat felé, ahol döntést hoznak a család gondozásáról, támogatásáról, segélyezéséről.

16 Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolata a családdal és más szervezetekkel elősegíti a nevelőmunka eredményességét. A legfontosabb az óvoda és a család együttműködése, mert az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.

16.1 Óvoda – Családi ház együttműködésének formái:

A két nevelési szintér bizalomelvű együttműködésének alapjai a beíratáskor kezdődnek. Elvünk az, hogy már ekkor érezze a szülő: gyermekét szívesen fogadjuk, szeretetteljes légkör veszi majd körül, biztonságban tudhatja. Ennek jegyében fogadjuk a szülőket és az esetlegesen érkező gyermekeket is.

Családlátogatás rendszere - beíratás után, az óvodai élet kezdetén – a gyermek otthoni környezetének megismerése, anamnézis felvétele, érzelmi kapcsolatok alapozása.

Óvodai élet folyamán szükség szerint - problémás esetekben.

Fogadó óra – szükség szertint, előre megbeszélte időpontokban, kérheti a szülő, az óvodapedagógus. Vagy az óvodavezető is.

Szülői értekezlet - nevelési évente négy alkalommal (kiscsoportban egy alkalommal megismertető, utolsó évben egy alkalommal iskolai megismertető tanítók közreműködésével)

Nyílt nap – óvodával való ismerkedésre „februárban minden kedden” , játszódélelőtt a kiscsoportosokkal, ill. szülői- vagy pedagógusi igény esetén egyéb alkalommal.

Családokkal közös tevékenységek - szokásrenden alapuló, családdal közösen tervezett és megvalósított ünnepi alkalmak (születésnapok, farsang, adventi előkészületek, kirándulások).

Csoportonként szervezett családi napok, ismerkedés a közösséggé szerveződésre

Óvoda - Szülői Közösség - a szülők képviselőtét a Szülői Közösség látja el, mely a Szervezeti és Működési Szabályzatában megfogalmazva és éves Munkaterve szerint a vezető irányításával végzi feladatát.

16.2 Óvoda - Iskola:

Óvodánk speciális helyzete arra ad lehetőséget, hogy a város több iskolájával tartsunk rendszeres kapcsolatot. A területileg közeli, vagy a szülők érdeklődésével összhangban egyéb

általános iskolákkal tartunk és építünk ki kapcsolatot. Ennek következtében lehetővé válik, hogy pozitív élmények útján ismerkedjenek a gyermekek és a szülők az iskolai életmóddal.

Kapcsolattartás területei:

- szülői értekezlet a nagycsoportban, melyre meghívjuk az iskolákból a leendő tanítókat
- iskolalátogatás - csoportosan, vagy gyermek a szülővel
- rendezvények látogatása - csoportosan, vagy gyermek a szülővel

16.3 Óvoda - Könyvtár:

A gyermekek megismerkednek a könyvtárral, annak szabályaival. Ismereteik bővítéséhez szervezett könyvtári foglalkozásra visszük őket és könyveket is kikölcsönzünk.

16.4 Óvoda – Múzeum

Szegedi Móra Ferenc Múzeum pályázati partnereként múzeumi foglalkozások igénybe vétele

16.5 Óvoda – Egészségügy:

A védőnő, és a gyermekorvos rendszeres látogatása, tájékozódása, vizsgálatai és ezek dokumentálása, szükség szerint a szülők tájékoztatása, az egészségnevelés és a higiéniai szokásrendszer alakításának segítése a kapcsolat célja a hozzárendelt feladatok által. Fogászati szűrést évenként szervezünk.

16.6 Óvoda - Szakszolgálatok (Tanulási Képességeket Vizsgáló Szak. Biz., Nevelési tanácsadó):

Szükség szerint a gyermekek vizsgálata, kontroll vizsgálatok elvégzése, véleményezés a fejlesztésükkel kapcsolatban.

Odú Fejlesztőközponttal pályázati együttműködés partner intézményként.

16.7 Óvoda - gyermekjóléti szolgálat:

Minden óvodáskorú gyermekekre kiterjedő prezentív tevékenység megszervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.

16.8 Óvoda – Alapítvány:

A fenntartó és működtető szervvel való együttműködés céljaink megvalósítására.

16.9 Óvoda – Kormányhivatal:

a Nktv. értelmében szakmai ellenőrzések, pedagógusok előmeneteli rendszerének szervezése, egyéb, a működéssel kapcsolatos ügyek által.

16.10 Óvoda – Önkormányzat:

Kapcsolatunk hivatalos, adatközlő, statisztikai jellegű.

17 Az óvoda által használt nyomtatványok

17.1 A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 88.§ szerint

- a) a felvételi előjegyzési napló,
- b) a felvételi és mulasztási napló,
- c) az óvodai csoportnapló,
- d) az óvodai törzskönyv,
- e) a tankötelezettség megállapításához szükséges szakvélemény

A nyomtatványok vezetése a törvényi előírások szerint történik.

17.2 A gyermek fejlettségállapotát nyomon követő dokumentáció

A gyermek anamnézisének, valamint a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva tartalmazza, az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.

A gyermek személyiségfejlődéséről képességfelmérő módszerrel szerzünk információt, melyet a személyiségnaplóban és felmérőlapon rögzítünk. Ennek alapján jelöljük ki az elkövetkező időre szóló feladatokat. Az óvodába lépést követő 2-3 hónap a gyermek megismerését, megfigyelését szolgálja. Ekkor az óvodapedagógus rögzíti az óvodába lépéskor megfigyelték szerint a fejlettségi jellemzőket. A következő mérésre a gyermek 5. életévének betöltésekor kerül sor. Ennek eredménye megmutatja, mely területen vannak fejlesztési feladataink, esetleg felzárkóztatás, vagy eddig nem észlelt probléma. A szülőkkel fogadóóra keretében beszéljük meg az eredményeket és tennivalókat, kérve az együttműködő segítségüket. Ha szükséges, további vizsgálatra küldjük a gyermeket, megfelelő szakértelemmel fejleszthessük tovább. Alapot képez a beiskolázáshoz, a nevelési tanácsadóba egyéb szakértői bizottsághoz benyújtandó és az óvodai szakvélemény elkészítéséhez.

17.3 Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai

1. Önállóság fejlődése
 - önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)
 - egyéni igények, jellemzők
2. Játék
 - a gyermekek élményanyaga, a játék fejlődése, fajtái, sajátossága
 - együttműködés játékban
 - a gyermek helye a játszócsoportban
 - érzelmi megnyilvánulások
3. Szociális magatartás
 - beilleszkedés
 - önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása)
 - kapcsolatteremtő képesség
 - együttműködés tevékenységekben (kitartás, fegyelmezetttség, baráti kapcsolatok)
4. Kommunikációs képesség
 - beszédhallás, beszédértés
 - hangok ejtése, szókinccs
 - mondatszerkesztés
 - folyamatos összefüggő beszéd, önálló történet elmondása
5. Kognitív képesség

- vizuális észlelés, alaklátás, forma állandóság (alak, forma, méret, szí, rész-egész viszony)
- téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok)
- keresztcsatornák fejlődése
- észlelt összefüggések vizuális megfogalmazása
- gondolkodási műveletek
- verbális, vizuális memória és figyelem tartóssága, terjedelme

6. Motoros képesség

- nagy mozgások (tempója, ritmusa, iránya)
- finommotorika
- szem-kéz, szem-láb koordináció
- kezesség
- testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldalosság, elülső, hátulsó rész, függőleges zóna)
- testrészek mozgatása

A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése folyamatosan történik.

Az iskolába készülő gyermekek fejlődési eredményeiről írásos értékelést ad az óvodapedagógus.

Bevált rendszerünket követjük és továbbfejlesztjük annak érdekében, hogy minél zökkenőmentesebb legyen az iskolakezdés. Továbbképzések lehetőségét és más intézmények bevált jó gyakorlatát figyeljük, s beépíthető és összeegyeztethető formában hasznosítjuk.